

Enheten för kulturmiljö och bostadsstöd
Louise Schlyter

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Riksantikvarieämbetets rapport – Översyn av regelverket om kulturföremål Ku2015/02403/KL

Länsstyrelsen har fått Riksantikvarieämbetets rapport Översyn av regelverket om kulturföremål på remiss.

Av föremålskategorierna är det i huvudsak främst kyrkliga inventarier och arkeologiska föremål som länsstyrelsen hanterar i sin verksamhet. Länsstyrelsen yttrar sig därför främst i dessa delar. Några övriga synpunkter lämnas även om bland annat ett eventuellt behov av egeninitierad tillsyn från myndigheternas sida avseende utförsel av kulturföremål.

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser positivt på de föreslagna ändringarna i regelverket om utförsel av kulturföremål och att föremålskategorierna i en ökad utsträckning blir ursprungsneutrala.

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att kyrkliga inventarier enligt 4 kap kulturmiljölagen (1988:950), KML, införs i regelsystemet som en egen föremålskategori. Länsstyrelsen föreslår att en bestämmelse tas in i regelverket som anger att Riksantikvarieämbetet, vid sin hantering av en ansökan om utförsel av ett objekt som kan antas vara ett kyrkligt inventarium, ska samråda med länsstyrelsen.

Länsstyrelsen är positiva till den föreslagna justeringen av föremålskategorin arkeologiska föremål.

Dagens lagstiftning saknar strategier för hur syftet med 5 kap KML ska följas upp. För att lagen ska få förväntad effekt kan det därför finnas behov av att berörda myndigheter ges möjlighet att utöva någon form av egeninitierad tillsyn, till exempel genom stickprovskontroller och annan riktad tillsyn.

YTTRANDE

Datum
2016-03-08

Beteckning
101-41368-2015

Regelförändringar och ny reglering med mera.

5.1.5 Införande av en särskild kategori för kyrkliga inventarier

Länsstyrelsen ser positivt på vad som anges i rapporten om att EU:s återlämnandedirektiv kommer att bli möjligt att använda fullt ut på kyrkliga inventarier enligt 4 kap KML om sådana inventarier blir en egen föremålskategori, det vill säga på sätt som föreslagits. Det förekommer och har förekommit stölder i kyrkor. För att inventarierna ska kunna återföras till sin kyrka om de återfinns i andra länder är det viktigt att svenskt regelverk anpassas till EU-direktiven.

Den nya föremålskategorin ska enligt förslaget omfatta ”kyrkliga inventarier enligt 4 kap KML”, se den föreslagna lydelsen p14 i bilagan till kulturmiljöförordningen (1988:1188). Med detta begrepp kommer den nya föremålskategorin att avse inventarier av kulturhistoriskt värde som hör till kyrkobyggnad med flera enligt 4 kap 6 § KML och som ska vara upptagna i förteckning enligt 4 kap 7 § KML. Enligt 4 kap 9 § KML krävs tillstånd från länsstyrelsen för att få avyttra ett kyrkligt inventarium, som inte ägs av någon enskild person eller släkt. Länsstyrelsen anser att en bestämmelse bör tas in på lämplig plats i regelverket om att Riksantikvarieämbetet, när ämbetet får en ansökan gällande utförelse av ett objekt som kan antas vara ett kyrkligt inventarium, ska samråda med länsstyrelsen.

5.1.7 Justering av kategorin arkeologiska föremål

Det är värdefullt att åldern på de arkeologiska föremål som omfattas av tillståndsplikt på sätt som föreslås ändras till 1850, så att en överensstämmelse med åldersbestämningen för fornfynd kommer till stånd. Länsstyrelsen ser också positivt på den föreslagna ändringen att även arkeologiska föremål som ägs av staten ska omfattas av tillståndsplikt.

5.2.1. Planer på ett nationellt register

Det är mycket positivt att det finns tankar på att upprätta ett nationellt register för de föremål som fått avslag efter tillståndsansökan.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen ser vikten av att utförelseförbudet får gränser vad gäller värde och ålder som tydligt kopplas till de föremål som ska skyddas. När det gäller de värdebeloppsgränser som anges vill länsstyrelsen uppmärksamma att beloppen snabbt kan bli inaktuella då trender styr efterfrågan och prisbildningen. Detta medför att det kan bli svårt att hantera värdebeloppsgränserna i praktiken. I Sverige finns en större mängd äldre välbevarade föremål än i andra länder, eftersom vi inte varit i krig under många år. Dessa föremål har en attraktionskraft internationellt och där finns en vilja att förvärva dessa föremål då de är förhållandevis billiga.

YTTRANDE**Datum**
2016-03-08**Beteckning**
101-41368-2015

En förändrad lagstiftning skulle kunna få en tydligare effekt om uppföljning av lagstiftningen görs genom någon form av tillsyn och sanktioner, exempelvis i form av böter för den som inte följer lagen. Eventuella böter skulle då kunna användas till att köpa in föremål som staten anser vara skyddsvärda. Museerna har i dag möjlighet till förköpsrätt vid auktioner men sällan den köpkraft som krävs för att förvärva föremålet.

För att lagen ska få bästa effekt är det viktigt att tydliga bedömningsgrunder tas fram som är enkla att förstå och följa. Förslaget att Riksantikvarieämbetet samarbetar med övriga tillståndsmyndigheter och preciserar innehållet i de olika kriterierna, för att minimera risken för mångtydighet, är bra.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Magdalena Bosson. I den slutliga handläggningen har även deltagit förvaltningsdirektör Åsa Ryding, samhällsbyggnadsdirektör Patrik Åhnberg samt enhetschef Louise Schlyter, föredragande.

Magdalena Bosson

Louise Schlyter